

Kšicová, Danuše

Smrt Filémóna a Baukidy

Opera Slavica. 2011, vol. 21, iss. 3, pp. 51-52

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/117371>

Access Date: 03. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Viliam Marčok hovořil obecně o smyslu literární postmoderny, Tibor Žilka o typologii slovenského postmodernismu, Mária Bátorová o materialistických a relativistických pohledech na člověka v díle Dominika Tatariky, Anton Baláz o manifestech a deklaracích slovenských literátů ve 20. století, Hana Vousine-Jechová si položila otázku, zda je postmodernismus ještě moderní nebo módní a Viera Žemberová se zabývala postmoderními postupy v tvorbě Karla Horáka. Jedinou účastnicí-lingvistkou byla známá slovakistka a obecná lingvistka Emília Nemcová, jež hovořila o jazykovém aspektu postmoderny, český kompozitolog František Všeticka promluvil o slovenských souvislostech Neffových *Šňatků z rozumu*, o paradoxech středoevropského postmodernismu mluvil Petr Kučera, autor těchto řádků se dotkl své koncepce kvazipostmodernismu, Libor Pavera pojednal o postmoderně a nových technologiích. Výrazná byla účast mladší a mladé, hlavně literárněvědné generace, jejíž představitelé tu vystoupili s různými tématy, jako např. Eva Faithová (*Postmoderné, kyberpunkové tendencie v diele Michala Hvoreckého, Michala Habaja a Petra Šuleja*), Kristián Benyovszky („Existuje postmoderna?“ Česko-slovensko-maďarské reflexie), Zuzana Vargová (*Postmoderne tendencie v diele I. Otčenáša*), Josef Šaur (*Ke koncepcii slovenských dějin v české historiografii*), Eva Kúchová (*Vieweghov thriller Mafie v Praze ako fenomén českej postmoderny*), Katarína Kucbelová (*Postava básnika v poézii Michala Habaja a J. H. Krchovského a kultúra narcizmu*), Ivan Šuša a Patrizia Prando (*Post-myslenie a videopolitika v koncepcii G. Sartoriho z pohľadu česko-slovenskej recepcie*), Patrik Šenkár (*Ballova [ne]typická postmoderna*), Peter Oravec (*Postmoderné strategie v muzikáli*), Jaroslav Vluka (*Kruhy v obilí ako symbol otvoreného diela. O próze Jaroslava Rumpliho*), Peter Naščák (*Postmoderna v autorskej rozprávke*), Marián Kameník (*Eko-literatúra a jej postmoderná šanca*), Martin Boszorád (*Mystifikácia ako súčasť konštrukcie postmodernistického [deficitního] literárneho sveta*), Daniel Kováčik (*Príbeh, ktorý nebol: postmoderná poetika príbehovosti v intermediálnom texte „La Paranoia“*), a Slavka Cívánová (*Postmoderné prístupy v autorských stratégiách Marka Ravenhilla*).

Ivo Pospíšil

Smrt Filémóna a Baukidy

Je to již rok, co odešli tiše, jako žili, moji vzácní přátelé profesor Richard Pražák a jeho manželka Hana, jež vylíčila společný život s Richardem ve dvou autobiografických románech. Ten první má šedou obálku, v jejíž horní třetině jsou označeny čtyři „výhodnostní skupiny“, líšící se četností povolených dopisů a návštěv. Ostatní plochu vyplňuje dopis na linkovaném papíře, jaký měli muklové k dispozici. Stejně depresivní je i začátek románu, líčící zatčení Hanina milovaného táty, katolického spisovatele Františka Křeliny, devět let vězněného v komunistických lágrech. Z té skupiny proslulých ruralistů Václava Prokúčka, Václava Renče, Jana Zahradníčka, Zdeňka Kalisty a řady dalších byl v tom r. 1951 zatčen jako poslední. A přesto román nese název *Naději tu žijeme* (2001). I v těch ponurých padesátých letech, kdy byla Hanina rodina vystěhována z útulné vilky na Spořilově do nouzového bytu, byly chvíle velkého osobního štěstí. To tehdy, když se Hana sblížila s Richardem, jemuž se pak v Chrámu Panny Marie pod řetězem na Maltézském náměstí zaslíbila na celý život. Tu jeho druhou, optimističtější část vylíčila v románě *Dobry den Brno* (2005). Citát z Halasovy básně navozuje poklidné údobí šťastné rodiny,

žijící se dvěma dcerkami v tiché ulici, odkud to měl Richard kousek na Filozofickou fakultu, kde postupně získal docenturu i profesuru, a Hanka do Československého rozhlasu, v jehož literární redakci působila osmnáct roků. A ještě stačila napsat řadu dětských knížek. Nepochybným vyvrcholením soužití manželů Pražákových byla doba, kdy byl R. Pražák – významný hungarista, nositel vysokého maďarského státního vyznamenání, jmenován po vzniku České republiky velvyslancem v Maďarsku. Strávil v té funkci první čtyři roky 1994–98 a sám to poutavě vylíčil v doslovu k manželčinu románu. Přestože nebyl profesionální diplomat, zhostil se své funkce se ctí.

Vědecký profil Richarda Pražáka byl do značné míry ovlivněn jeho školitelem v aspirantuře profesorem Josefem Macůrkem a posléze i profesorem Josefem Kabrdou, po jehož předčasně smrti r. 1968 po něm R. Pražák převzal funkci vedoucího kabinetu balkanistiky a hungaristiky. Roční stipendijní pobyt ve Finsku mu umožnil širší pohled na ugrofinskou problematiku. Finštinu posléze studovala jeho dcera Markéta, provdaná Hejkalová, diplomatka, překladatelka, spisovatelka a úspěšná ředitelka nakladatelství Hejkal v Havlíčkově Brodě.

Okruh vědeckých zájmů prof. Pražáka byl široký, zahrnoval obecné dějiny, literární vědu i dějiny jazykovědy. Hlavním předmětem jeho zájmu byly česko-maďarské vztahy z hlediska historie i kulturologie, typologie národního obrození ve střední a jihovýchodní Evropě a komparatistická problematika, zahrnující i vztahy česko-slovenské. Velmi přínosné byly rovněž jeho studie literárněvědné, s nimiž vystupoval i na konferencích pořádaných našim ústavem. Na stránkách sborníku *Litteraria Humanitas* se tak postupně objevily jeho práce věnované žánrové typologii uherských latinských legend (1990), žánrové genezi romantismu v literárně hudebním kontextu (1993) i německy psaná stať o kosmogonických a etologických ságách a mýtech jako nejstarších žánrech dávné ugrofinské poezie (1996). Nesmírná badatelská potence, vynikající pedagogická činnost a aktivní účast na mnoha zahraničních fórech nemohla uniknout pozornosti ani v mezinárodním kontextu. R. 1996 Richard Pražák získal na univerzitě v Miškovci hodnost Doctor honoris causa, téhož roku byl na světovém hungaristickém kongresu v Římě dekorován za celoživotní dílo Lotzovou medailí – nejvyšším vyznamenáním v hungaristice. O dva roky nato mu na závěr jeho diplomatické kariéry maďarský prezident Arpád Göncz udělil Řád Maďarské republiky.

V srpnu r. 2010 se zdravotní stav profesora Pražáka natolik zhoršil, že nemohl přijmout pozvání k účasti na konferenci, jež připravoval k jeho osmdesátinám brněnský Ústav slavistiky. Ještě však stačil potřítat v rukou *Dějiny Uher a Maďarska v datech* (2010), kam vešly výsledky jeho celoživotní práce. I to byla část jeho Exegi monumentum, o níž se zmiňuje smuteční oznámení o skonu profesora Pražáka z poloviny září r. 2010. Mnozí z těch, co přišli do kostela sv. Augustina v Masarykově čtvrti v Brně, se pak sešli nedaleko odtud ve vilce Jiřího Mahena na autorském čtení Hany Pražákové. Tehdy, v tom ponurém listopadu, již těžko zvládala příkré schody, vedoucí na někdejší půdu, v níž Mahenova knihovna vybudovala prostor pro přednášky. V přátelském kruhu na závěr přednesu její dcery Hanky si pak paní Hana postěžovala, jak to s ní jde od manželovy smrti z kopce. 10. prosince 2010 jsme se pak v témže chrámě všichni sešli na jejím posledním rozloučení. Mám před sebou obě identicky provedená smuteční oznámení. Životní pouť Filémóna a Baukidy se naplnila. I staré mýty mohou mít svoje reálné pokračování.

Danuše Kšicová